

1

Lekar och idrodder som jag varit med om i barndomen och ungdomen
Sjöla boll var ett av de mest brukade lekarna. Där var tre manna
boll, fia var inne, en bolla upp och en slag buran. Så var en
ute och tog bygen. Så när han spelat ut skulle han springa till
mål. Så fick den som tog buran antingen få bygen eller sticka.
På var di även många när di spelat boll, en bolla upp, så var det
flera att spelat ut. Så snart di spelat ut skulle di springa
till mål. Så stod flera i rad som skulle få buran. Id unde
di här var de bygen, gick bollen i golvet och sludra upp å di tog den
var de halvan. Gick den i golvet från gångens och di tog den var
de fjärdelen, skrek di den som sprang ut var de bygen.
När di var många att spelat ut, så när den andre hade spelat ut å
sprang till mål, så sprang den förste från mål å in igen, för att
undfly att bli slucken av bollen. Den, eller den som hade bygen när di
sluta leken kallades sör, di andre var ell gammalt ordet bland
götta var, att di som hade bygen när di sluta skrek bygen i
var sanna kattgränden.

På i hålan. Di var flera sygeken, d' hade bär en boll, så stod di i en cirkel. Mitt i cirkeln var en håla, så hade var och en även en håla framför sig, å så en kapp som di höll framför sig i hålan. Så skulle en gå och försöka få bollen i hålan som var innan i. Bollen skulle rulla ut marken, han skulle föra till den med kapppen. Men så skulle de andra förla hålan, di skulle sköta till bollen med sina kappar. Kunde då den som skulle föra bollen i hålan vara kvick å sticka sin kapp i hålan för den som stölle till bollen, så fick di lyfta plats. I bland kunde de dra igång länge innan bollen kom i hålan som var i mitten, kunde han få den i nära av di andres hålor, beroende han också fri, men de beridde på kvickhet.

Härliga boll, som i alla tider har varit åtminstone hos flickorna det första nöjet. Dästa med två eller tre bollar, eller så ett sydye från varandra, så kasta till varandra med två bollar. Di kastn båda på en gung, så att bollarna krasa varandra.

Över brukades di stod i långa rader vid båda sidor av ett hus, så skulle di kasta bollen ^{öven} över huset, så di som stod vid andra sidan skulle få.

Hoppa rep, de var mest flickor som gjorde det. Di hade ett långt
snöre, så höll en i var ända, di stod ett stycke från varandra. Så
skulle di svänga med snöret så de svängde upp och ned till marken,
så stod en, ibland ett par stycken i rad å hoppa, di hoppa jämt.
Di skulle hoppa över snöret då de kom till marken, di svin-
de med de, di svängde över huvudet på di som hoppa.

Hoppa back, en ställde sig bort med händerna vända på knäna
så di andre tog sats ett stycke ifrån, så hoppa di över den som adal
bort. Di sätte händerna på hans rygg, så hoppa di över.

Hoppa kraka brukades mycket, di satt på busk, så hoppa, de
var ju frågan vem som var kvickast, och kunde hålla i längst.

Hoppa över rep eller häppa. Ett rep eller en häppa lades ellers
spändes på en riss höjd, så tog di sats i hoppa över.

Eller med en lång stång ellers grön häppa ställe di i gorden, å
hoppa över föremål, såsom stengärde eller stängsel.

Om hösten brukta di hoppa över sittava, di skulle hoppa så di
inte ställdes mot armen, men för de mäster för dina i draven.

Slå kullen lydde brukades mycket det var rätt svårt, och fadra
 varna att slå helt om, så benen slår sikt över. För det måste ramla
 di åf sidan. Slå hallding det var värre di skulle slå om bakkänges.
 En lek brukades mycket, en låg rakläng på ryggen, och hade
 armarna bakat så händerna låg med platans uppåt. Samt satte
 benen rätt upp. Så stod en aman med fötterna på ders händer
 som låg och händerna på hans fötter. Så skulle den som låg
 slå den andre över sig, de var ett rätt lustigt äventyr.

Pölla töme, de var ett roligt näthit, var de ner om en backe
 så rulla di långa sycke. Var di många efters varandra så
 kom di i en hög till sist, särskilt om den främste inte kom istå.
Slå på huvudet, och gå på händerna, de var endast di som
 var riktigt viga som gjorde de riktigt.

Tjärra farma, di skulle böja sig framåt med raka knä, hän-
 derna skulle inte röra vid golvet, det var en rätt svår konst.

Lägga benet om halsen var ju en kragprövning som här har varit
 de som lagt det om halsen är inte fått de däriför.

En lek som brukades särskilt om vintern när här var snö. Di
lade sig sattlänga på ryggen i en knödriva med armarna utsträckta, så skulle di resa sig utan att väldra sig, figuren skulle vara isen.
Om vintern brukades slå kane där som var iser så di hade långa
kaner så illa di iväg utåt isen, di tog sats ett sycke i fråan
så di hade fart. Om di var en hel mängd efter varandra, så
när di kom utåt isen kom di i hög. Di brukte slå hukakana
di satt på huk. Ibland skulle en dra så satt in på huk å
höll i rocken på den som dro. Ibland höll två i hög, så svängde di ute på isen "om den var glatt" i yrande fart.
Lönöholms hästning var ett av alla häst uppställt hållt om di var många
så isted di i två grupper mat varandra, lika som krig, så krama
dig å hästa, kunde de ramna, så i bland tog de rätt illa.
Afka hälle, när di hade många hälkar, (slödar) å di var på en bräcka
så en efter en i yrande fart, ibland satte di siktat mat ett föd
men här var di fall som de sluta illa. Men var där friplats
var de roligt för hälkarne di ble ibland strödda hit och dit.

Plötfällgåbbe var en allmän lek bland barn, i bland hade di ett mål men i bland inget. Di sprang efter varandra och skulle plötfälla varandra.

Prönga römpa var en gammal lek. Di var en 13 stycken eller både mindre och fler. Men den som skulle va på römpan fick vara den som var näst att springa. Di som var mitt på var inte så farligt.

Hök och duva, där skulle vara ett par hökar som skulle få di andre.

Så hade di ett par mål i springa emellan var di då raske till att springa så kunde den som var hök få springa efter den andre längst ut om målet. Fick han då fäst skulle han raka till 10. Den den då var dagen skulle han vara bland hökarna. På så sätt skulle di springa till alla var dagna. I bland när den varde springaren var till sist hade alla di andre en fullständig jakt.

Örnleken, de var desamma som sista paret ut. De frysade sista paret ut. En lek som lektes mycket, di ställdes upp i en rad, så skulle di ha mann efter en fågel, så stod en å skulle ropa ut dem. Den som stod å ropa skulle inde veta namnen på var och en, när han då röpa ett namn, å få fly fly, så sprang den, så fick han få den.

Pätt eller dunk, di stod alle i en cirkel i höll i händerna på varandras
så gick en runt i kring. Så gjorde han en, då skulle den springa i kring
samtidigt med den som gjorde, men på var sitt höll. Den som först kom
till baka tog plats i ringen den andre fick gå å gjorda.

Leka rör och häns, då skulle di vara i en lång rad efter varandra. Den
som var först skulle vara framst som hima, sen höll di andre bok i
varandra. Så kom näven i sa goddag, de enga mörk väri i da, hur många
ungar har du? snar. ett visst antal. De e mina så näven, så ville han
da dem, så skulle den som var framst försvara di andre. Där blev all-
tid ett krig di skulle ju hålla i varandra, i inte slappa.

Leka gönna brukades mycket, de var i bland ett särkt gärna att hitta
varandra. Gönna föremål var ena arbetssamt de kunde vara i
många fall ett bry innan föremålet kunde hittas, hittom de var
en liden sak. Springa i kapp har även varit ett nöje av de där små.

Leka blindboek, di stod i en ring, så den som gick blindboek var i
ringen. Så skulle den ta en i ringen å säga vem de var, så fick di
lyckor plats. Och en blubbris lektes men de är ju en hand lek.

Fjällande blindbock lektes ären, då satt di i en rad, så den som var blindbock skulle di sätta på knäet så skulle han säga vem de var. Som hässka, då satt två mitt mot varandra, först slog di händerna i knäet sen i hof, sen mot varandres händer, men de skulle gå fort. Bland gamla lekar var gissa rän. En rän eller en figur ritades upp så hade di dina knappar, eller krida, så skulle di kora med knapparna om varandra vem som kunde kora sätt på räven.

Gissa krida, en kritbild hade di i händerna, så tog di händerna lug ryggen, sen fram. Vilken hand är kritan i? frågades. Varu di därä så fick di en ströck, så var de vem som fick di mäste ströcken.

En lek som har varit mycket med. Ett stort gräppyr doga, så med ett dricksglas ritades i rad en ring efter glaset, lika många som alfabetet. En bokstav skrives i varje ring, sen stod två i höll fingrarne på glaset. Först frågades efter vad som häfst, sen rörde sig glaset till varje bokstav så att de bildades svar. Di skulle ju göra i hålla fingrarna på glaset, där fick ju inte plats mer än 2 på var hand, de blev 8 när di var 2. De glaset skulle vara med botten uppåt.

Mala senap, då var di sju som höll i varandras händer, så satt
di följderna i hörn mot varandra. Så la di ryggarna tillbaka så att
armarna var sträckda, så snurra di runt, ju fortare dess bättre.

En annan lek, två stod tillsammans, så höll di i varandras händer
så lyftte di dem upp över huvuden på en gång. Di fick belys ryggen
så armarna kom över de gällde att vara rytta de skulle gå fart.

Väga sedan, två stod med ryggarna mot varandra, armarna höll
di även om varandra så skulle di lyfta varandra. När den ene
bøyde sig så lyftes den andre upp, men de fick vara lika långa
så di kunde lyfta jämt, men de hände även att den ene slo ner.

Gunga en lång plank lades över en stol så den låg jämt, så
satt en vid var ända gränste över plankan, så sätte di plankan
i rörelse upp och ned, var di bara lika lunga gick de bra.

Skicka ut egat på skomakaren, var en lek som alltid förföljdes av skratt.
Två stod med ryggarna mot varandra, något åtskilda, så hade
di en lång knapp som di stod gränste över. Framför den ene stod
en flaska, så skulle den som vände ryggen till stöta i flaskan och den andre
fleda den

10 10

Speladrills, de har ju mycket varit gängse, då sådantingen förmögnis, eller flera med varandra och passa på drillen.

Ska singkor när du var vid en damm, eller vid annat vatten, men de fick vara stilla vatten, så tog du plata stenen och släg åt vattenytan. Men du skulle sätta så att vattnet bubbla på ytan. Var du säkra så liksom stenen ströks åt vattnet så där blir flera singkor i rad.

Litta nä en flaskha å dra å en nål. Då ställdes en flaskha nä golvet så skulle du sätta så att blott härlarna ställe till golvet. De fick härlar bara vara den ene hälen från ena foten skulle vara ovannä den andre, så skulle du dra å en nål, men de fick vara en astyggnål. Dessa lekar lektes i regel när som härlst, när ungdomen var i hop.

De kunde du ju leka både om jultid och midsommar, men innanhuselekar var ju meston vintertid när ungdomen var i hop.

Ta skyvern på stolen då skulle du ha händerna på ryggen sätta fötterna i hop, så med raka knä böja sig så du fog niengen med munnen.

11 11

Höra a salja sill. Di satt flera i en rad på golvet, efter varandra
å häll om linet på varandra. Så en dag fällt om henerna på den främste
å drog, så åsa alla di andre efter. I bland när di drog till, så
släppte slög hela raden bakhänges.

Di brukte även binda en syträdel om en dräsko, så la di dräden om
halsen så skulle di krypa under dräskon efter, men de var eth öde
för dräden skar in i skinnet, hästom de var en stor dräsko.

Ta en päng vid väggen. Di skulle lägga en päng därför vid en vägg,
si i krop di bakhänges, så di stod på händerna, å gick med fötter-
na uppför väggen. Så skulle di med munnen ta pängen, men de
var ju nästan omöjlig.

Eft uppåg som är en primitivare sort, men den har förekommit,
och som kan komma med. Brämma lisa, pojkar eller även stående
di brukte när slög en fjärt, så sträck en annan en sticka å sätta
till, men de slög låga så de brände mer än di ville.

Brottning, livtag, då tog di om livet på varandra å tagades. Den ene skulle lägga den andre i marken, men vad gjörande kunde de dröja innan man gick under. Dragtag, då skulle di ta i kringen på varandra. Men di brukte även mycket att ta bakhåll i axlarna på varandra, med en fråga var har du din makt? Var den då räknigggad så höll han ryggen rak, men var han mera vek, böjde han ryggen. Sätta krockben var en vana som även välla förgelse. När di gick eller även under brottring sätta benet framför, å fälla den.

Pryda arm, två mot varandra sätte armarna på ett bord, med armbågen ställda mot bordet, så höll di i varandras händer. Så skulle di försöka vem som kunde lägga ner den andres arm.

Dra knägg, dra brakfinger två lade två fingrar om varandra å dra. Dra havel, två satt på marken mot varandra, så höll di i en hoppel (en ett knästskaff som var starkt) å spänne lötterna mot varandra. Så gällde de å dra upp varandra, var di lika starka sluta de avgjort.

Hrama hand, när di tog i varandras händer kunde di hrama så att handen höll på att dö bort.

3996

Ta upp näven när den är knuden har alltid varit en känd lek.

Skilda mäker skilja två samman knypta händer på varandra.

Lyfta på raka arm. ta i ett stolsbord å lyfta på raka armar.

Lyfta på fötterna, di skulle sitta, så sträcka ut benen, så skulle man sta på ders fötter som satt och hålla i händerna. Den som satt fick ha armarna sträckta, så skulle han lyfta den från marken.

Lyfta på föremål för att visa vem som var starkast brukas mycket.

Lyfta på raka haser, en har lagt rak på marken, så stod en annan grönste över hans ben, tog fäkt under knän, å på så sätt skulle lyfta den som låg. Men holl han sig rak i spända fötterna mot så var de möjligt nästan att lyfta. Alla sådana krafftpröv företogs när di var ute på höst, eller vid andra tillstötningar.

Bära möllesäck är ju en gammal lek, di har ju burit barn, men även ibland störe än det gängse, di shall se vem som är starkast.

Lyfta varandra har alltid brukats när en del varit i samlade, di skulle försöka om di kunde lyfta varandra.

Di brukar mycket, en lade handen på bordet, med befallning till en

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

13

13

Skåne
Frost

Ö. Espinge 1881/82

annan låg där, när han då längde till drog den färre handen
under. Var de så illa att han då skulle låta bli till sleg han näven i
bordet med en skräll.

Bland lekar som förekommo vid vad tider om härst var Gustavs skål.
Di var 8 par, så var två och två mot varandra, allt men di sjöng
Gustavs skål den läsde är av alla skålar, Gustavs skål falla in
omkull så står aldrig upp igen. Gustavs skål var gick di två na-
ren mot varandra, sen di andre två. Så var en udda, han skulle
ta makar från en av di andre. När di så gott mot varandra tog
di i famn och dansa, sen skulle di bytta med varandra. Då skulle
den som var udda ta en makar, så fick han lyfta plats. Den
leddes mycket, allt under det di sjöng, så dansade di och bytte maha.
En annan lek var fria val di var i praxis, så gick di efter varan-
dra runt hela rummet eller var di vora, allt under det di sjöng.
Gläd di du skänning i maren skall du åta gröt doppa den i honung så
bliver den så söt. Sen tog di i famn, allt under det di drälla. Sen bytta
di så projiken tog efter sig den fliekan, på så sätt gick det till alla ver-
bytta så var fick sin

Agda Rosalie Sonesson
3996 o beträffande
född 1881 i Åbyhus

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

14

A4

Gå på sydöar har varit ett gammalt bruk. Di hade höga sydöar så på mitten var ett fotsteg som foten var placerad. Armarne vildade van på sydöan, så fick di med hjälpe armen föra fram sydöa. Gå rakt åt en smal brida, eller en skena, var också en prövad idrott. Stå på ett ben, och samtidigt utföra ett annat pröv, eller med ena benet krökt, så håll di med handen om foden, så skulle di hoppa på ett ben.

Drypa åt en stång di skulle krypa åt en stång som var ett snycke från marken. Di hade benen gränsen om stången, så hoppa fram. Bär på händerna, di håll hända armarne upprätt så skulle di på händerna bär nån ting, vad som helst, för att visa förmågan att balansera. Stå å sikt, räcke mot ett träd var en idrott som brukades mycket. Di stod långt i främ, så siklades mot ett träd, så var det nem som kunde slå rätt.

Jullehar, skara harre är ju en gammal känd lek. bland andra ring-lekar såsom Jungfrun näzi dansen, och Röven draskar rör i sén.

Nåva vadmal då brukte di även först hålla i ring, sen tog di i høy par m par, men di tog varandra om armen. Di tog först båda högra armarna om varandra, så blev di vända på var sitt håll, så snurra di några varv. Sen tog di båda vänstra armarna om om varandres. Nu är det ju i gen, och Farfars sedga där i ljuson tua.

Udda han gär och söjer för han har mist sin lilla vän. Då satt di parris, så var en udda, så skulle han få fett en, häst av mot-satta kinet. Sen fick di byta så fick den andre udda gå, men di ryng hela tiden så de gick i valstaktför golvet jämt.

Byta namm var något liknande di satt i parris, men då ro-pa di på varandra så fick den komma som di ropa på.

Låna varme, då satt di i en cirkel eller fyrtakt, så gick en omkring med en köpp från den ene till den andre, allt sägande. Låna varme, var gack de nobleons. Så skulle di som satt, säga der ryker så skulle du legga plats hunde då den som gick få en plats bättre.

Där gingo två gubbar i snören, de varo så rädda för dörn. Var även en lek hem sjöngs och dansades.

Här dansar liban under norden, spara ej på dörn eller foten avu.

Vomma gause, lektes mycket både om jul och andra tider. Di gick i en lång rad, höll bakhuvud i varandra, den sista var i regel framst.

Så sjöngs, vanna, vanna gause, gausen e ende hemma. Så kom räven i fråga hur många gästlinga her du? Svar: Di far ja sa räven, då ble där ett fastlått väsen.

En lek som lektes mycket här, särskilt i Hörby före 60-er sen.

De var en ringdans, fra Erlandsen, fra Erlandsen i mansell. First di svätta se i sodavann, i sodavann å punsch, ritsch ratsch, ritsch ratsch, filebon bon bon, fra Erlandsen o.s.v. Di sjöng i dansa first i ring, sen gravis.

18

18

En lek som har varit mycket lekt förevisas djur. Då delades i två grupper
 ena gruppen skulle gå ut, å era varar inne. På hängdes ett tæcke
 i en hörna, eller över ett par stolar, eller så stor plats så di som
 var inne kunde krypa in där. En stod vid dörren och öppna, så
 kom en i sändor in, blev tillfrågad vad han ville se. Om han då
 dängde till ett stort djur, så skulle han bort till tacket å glänta
 så di som satt där höll fram en stor spegel. Sa' fick di komma in
 en efter en. Om di inte visste hur leken gick till, blev ju skrattet stor.
 En annan lek var, att di lade in kniv på bordet, så skulle där aehsa
 en del gå ut, å en del bli inne. Di som var inne skulle taga på
 ett ställe på kniven, så kom en efter en in, den skulle då lukta var
 di hade tagit. Men för det mänta så var där nära av di som var inne
 som hade ett hemligt decken till den som kom å skulle lukta.

Gömma ringen då satt di i en ring sitt intill varandra, så hade di
 en knapp, eller ett litet föremål, så de fortasde händerna kunde
 gå från den ene till den andre, under ständigt sägande gömma,
 gömma ringen sitt å gottå mål. Den som var i mitten skulle ta ringen.

Dr. pantlekar var, svarade fruns döttrar. Då stod en del ute, och en grupp
inne, en stod vid dörren å öppna. En i sänder kom in, blev tillfrågad
vad han ville, svarade fruns döttrar. Vilken vill du ha? Gissa han
då inte rätt fick han ge pant.

En annan lek. Då skulle pojkarne vara inne, så var flickorna ute.
Så kom di in alla, en skulle vara änka. Då sa hon, en gammal
änka går å vandrar har många döttrar men ingen man. Så vände
hon sig till pojkarne en efter en, vill du min äldsta dotter ha?
Pojkarne har ju bestämt inne vilken di ska ha, svarar di då nej
på hennes fråga får löserna ge pant.

När di lycklig namn brukar di för de mäster också ge pant, när glömda
mannens så di satt, och inte kunde färdiga att springa när di kallades.

Skeppet lastas lektes även, om di inte sa rätt så ibland fick di även
ge pant, där var ju många som dyktade var roligt att ge pant.

Både gamla och unga deltog i jultekar, di gamla dyktade var
roligt att doma di yngre, när de var fråga om pantlösning.

Bufaplats lektes även, di satt i en rad, så de förföljde di hundar byta
med volande

Lösning av panterna, då blev di i regel dömda till ådskilligt. Där var en som skulle döma, när blev dömd till att hänga. Det var för det mesta en förs, han skulle gå ut, så skulle den som dömdes säga vilken av pojkarne som skulle rädda henne. Så knacka hon, så frågades vad viil du? Ja hänger sa hon. vem ska hjälpa dig? Andersen, Petersen, Lundström. Så svara hon, men hon visste ju inte vilken di utsett utan hon fånat sätt försökt det. Så kom ju den ut som hon kalla på var de då inte när hon lyckde om ble där ett herrans lit, han fadra sin räddare var en kyss. Lyssnande var alltid med vid pantlösningen. De hände ju också att di på hot eller olykt ställde två i huf. Ett annat sätt var, att en blev dömd att kliva till månen, det var också en förs. Hon blev upp på en stol, så sa hon den onig här her, lyfder mig nes. I bland kom flera för att lyfta, men en skulle, även där fadra han en kyss för besvär.

Plocka persilia den som blev dömd till det utvalde en av mot-satta könet, så placka di, för var bunt skulle han ha en kyss. I bland blev de med ett slag med handen i stället.

En pojke blev alltid dönd att stå där. Han fick stå vid dörren, så han ja står där, vem står du för? Då sa han ett namm på ett tis, så fick han stå framför honom. Sen kalla hon på en pojke, så hela raden på de sättet. Innan skulle di ta en peng ur munnen på varandra. Börja vid den förste, så hela raden sen tillbaka igen.

En pojke blev över dönd att gifta sig, han fick gärna utvälja en dös. Så sett di tillsammans, den som då dönde den han skulle säga Att gifter sig med dök. är där någon har något emot det. Då skulle di andre svare nej eller ja. Var det någon som svare ja, skulle den byta plats med den som satt. Så fråga den som dönde, på nytt liksom föregående. På så sätt kunde där bli ett långt föregående innan natt präble gifte.

Binda strumpband var nötat som där var ett fast sätt liv med man en pojke skulle binda de till en flicka.

Väma sill, de både händerna till mäntäsning och lektes annars.

Di låg i rad på golvet, så vändes di först på ena sidan sen på andra. Di låg ju omväxlande tis och pojke. Gamla var även rade av jultekor.

Gissa nötter var en bek som var alltid med vid julen. Ibland hundes
di gissa sig till många. Nödder i min hand, till mig sänd, rem i hänt
Bonde vän. Den är den? Gissades då rätt fick di dem.

Min se lunkar i skogen, min lunkar efter vilken boge ligger hon under?
Så° skulle di gissa vilken finger näten lig under. Hade di fler nötter
i handen så frågas hur många gris har seen?

Gissa räe med nötter, då lärades en räv, så stod en å vände ryg-
gen mot bordet. En stod å peka på nötterna på räven, å fråga, vad de?

Svara då den andre rätt hela tiden så fick han hela räven.

Nödde eller maka, de var ju de som alltid varit mest brukligt.

Klinsa om nötter, d.s. som dra lek. Då drog di lapp, även kallat
dra atrå, då tog di åtminstone ett par nära falla.

Men även brukades de, kan du göra det kraffpriset ska du få
så° ellers så många nötter. På så sätt gjordes många försök att
lycka.

Alla dessa äro brukade i min barndom och ungdom.